

A neveléscszménynek különböző típusai alakultak ki: vannak, akik a nevelés sikerében, eredményében látják az eszményt, illetőleg abban a nevelő személyiségben, aki a legeredményesebben képes nevelni. Mások a hivatásos nevelőben egyfajta hivatalnokot látnak. Olyanok is akadnak, akik a szaktudós és a pusztán oktató személyiség eszményét vallják. Számos nevelő valamely kiváló kartársát vagy a neveléstörténet valamely nagyját választja mintaképnek. Szerzőnk a nevelő keresztény eszményét törekszik megrajzolni, Jézus Krisztus alakjából, mint eszményképből kiindulva.

Dr. Nosztopi László.

Terjék László: Anyanyelvünk — Helyesírásunk. Második átdolgozott és bővített kiadás. Szeged, 1941.

Szerzőnek nemrégben megjelent (Nyelvtanunk — Helyesírásunk) műve észlelt hiányait kívánta pótolni jelen második átdolgozott és bővített kiadásával, amit el is ért. De szükségét látta műve új megjelentetésének azért is, mivel — szerző szerint — az utóbbi időben a tanulóifjúság és a nagyközönség is egyre fokozottabb figyelmet tanúsít a magyar nyelv, nyelvhelyesség, helyesírás és fogalmazás kérdései iránt. Különösen a visszatért országrészek közönsége keresi az olyan nyelvkönyveket, amelyekből *gyorsan* és *jól* megtanulhatja édes anyanyelvünk helyesírását és a magyaros fogalmazást. Ezt természetesen csak nagy örömmel vehetjük tudomásul.

Az anyag felosztásában éppen ezért a *gyakorlati* célszerűség irányította Terjéket. Legfőbb törekvése az volt, hogy az egyes nyelvtani kérdések tárgyalásával kapcsolatban szemléltetően kiemelje a szorosan hozzájuk fűződő lényegesebb helyesírási és nyelvhelyességi szabályokat, annál is inkább, mivel a nyelvtanítás végső célja az, hogy megtanítsunk helyesen írni és fogalmazni. Ezt célozzák művében a szabályok utáni bőséges gyakorlatok, mivel a helyesírás és nyelvhelyesség elsajátításának egyik főkövetelménye — s ez régi pedagógiai igazság! — az állandó gyakorlás. Több hasznos újításon kívül legsikerültebbnek azt kell mondanunk, hogy könyve végén összegyűjtötte a helyes fogalmazás legfontosabb követelményeit.

Mi a magunk részéről örülünk Terjék László könyve sikerének, hiszen annak legnagyobb érdeme — hogy a nyelvi jelenségekkel kapcsolatban mindig rámutat a helyesírás és a fogalmazás kérdéseire is — iskolafajunk magyar nyelvi tanításában már tisztos *multa* tekinthet vissza, így abban a magunk eljárásának helyességét és igazolását látjuk.

Külön érdeme a könyvnek az, hogy éppen azt a társadalmi réteget látja el Terjék nyelvünk használata szempontjából okos és hasznos tanácsokkal, amely — kikerülve az iskolából — többé nem kap megfelelő irányítást élő s s éppen ezért fejlődő és egyre változó nyelvünk kérdéseiben.

Vicsay Lajos.

Gyermekvédelem és Diárium. Pedagógiai dilettantizmusával szórakoztatja olvasóit a Gyermekvédelem című folyóirat ez év májusi számában Seres József. Ugyancsak tőle olvasunk a Magyar könyvbarátok számára megjelent Diárium szintén májusi számában hasonló elmefuttatást.

A Diáriumból is, de bővebben kifejtve a Gyermekvédelemből értesülhötünk róla, hogy Seres József a közép- középfokú-oktatást óhajtja alaposan megreformálni.

Azt írja Seress József, hogy miután itt van a nyolcosztályos népiskola, no meg itt van a népies irány, hát ne legyen néptárs és néptárs között különbség. Aztán szépen összekonfundál népet, nemzetet, iskolapolitikát, tehetségkutatót, meg egyenlőséget, hát meg kell szüntetni a polgári iskolát meg a gimnázium alsó négy osztályát. Legyen csak nyolcosztályos elemi!

Ugy melleleg megemlíti, hogy a gimnázium alsó négy osztályának fennmaradásába még csak bele tudna törödni (a nagy egyenlőségi érzelm dacára is), de a polgári iskolát feltétlenül meg kell szüntetni.

Na aztán mi legyen a szegény polgári iskolai tanárokkal, meg a feleslegessé váló gimnáziumi tanárokkal? Nagyon egyszerű. Be kell őket osztani az elemi iskolába. Amíg ki nem hálnak.

Hivatkozik Féja Géza írásaira is (Napkelet 1940.), de nem veszi észre, hogy Féjának esze ágában sincs megsemmisíteni sem a gimnáziumot, sem a polgári iskolát.

Meg van döbbenve, hogy az iskola mennyire szétválasztja a falut a várostól. Azt nem veszi észre, hogy maga az élet is mennyire különböző a két életterben, tehát így kell annak lennie az élethez simuló iskolában is.

Miután úgy érzi, hogy nyelvek tanítására mégis csak szükség volna ebben a polgári iskolából kikerekített elemiben, hajlandó beleegyezni, hogy a nyolcosztályú elemi két, vagy esetleg négy felső osztályában taníttassék a német nyelv.

Ennek bizonyára az ország több ezer tanítója is igen örülne, hogy neki igen jól meg kell ezentúl tanulnia németül. Mert úgy-e, aki nyelvet akar tanítani, annak előbb magának kell tökéletesen tudnia. Vagy úgy képzelem, hogy elég lesz, ha az elemisták csak épen kicsit írni, meg hibásan olvasni tudnak?

Hogy mennyire nem ismeri azt az iskolát, amelyet megfojtana egy kánál vízben, azt legjobban bizonyítja, amikor arról szól, hogy az egységesített *néppolgimban* mi legyen a mennyiségtan. Szerinte ez nem okozna különösebb gondot, mert a mai polgári iskola anyaga *megfelelő*! Nem írja, de szörfüzéséből az látszik, hogy nem kellene olyan sok belőle, mint van a gimnáziumban. Pedig mennyire megdöbbenne Seres József, ha megtudná, hogy a polgári iskola mennyiségtani anyaga több, mint a gimnázium négy osztályáé!

Azt is érzi, hogy a tankönyv-nélküliség egy kicsit nagy nivósüllyedés volna. Legyen tehát minden elemiben tankönyv (az anyagi kérdést megoldhatóan ingyen könyvekkel, ami nem rossz ötlet).

A tanítókérdést pedig úgy oldaná meg, hogy a gyengébb képesítésűek tanítsanak az alsó négy, a kiválóbbak pedig a felső négy osztályban. Mi ajánljuk a hasonló értékű és egyszerűbb megoldást. Névsor szerint A-tól M-ig alsó, többiek a felsőben tanítsanak. Ha már nem a tanult anyag mennyisége, hanem a kalkulások számítanak! Mert bizonyára azt hiszi, hogy a polgári

iskolai tanárképzőben ugyanazt és ugyanolyan terjedelemben tanítanak, mint a tanítóképzőkben, és azt sem tudja, hogy a tanítóképző- és tanárképző 9 éve nem lehet egyenrangú a tanítóképző 5 évével.

Ugy látom, hogy Seres József szaklapokat sem igen olvas, mert különben látná, hogy a tanítóságnak egy állandó képzésben és erősen szem előtt működő csoportja, a fővárosiak, érzik a nyolc osztályos elemi iskolával megnevekedett felelősségérzetüket. Érzik azt is, hogy mostani ismereteik hiányosak. Nevelés című folyóiratukban állandóan sürgetik megfelelő kézikönyvek, módszeres vezérkönyvek kibocsájtását és tanfolyamok létesítését, hogy a nagyobb követelményeknek meg tudjanak felelni.

Az elemi iskola, még a felső négy évfolyamban sem, sőt ott még kevésbé, nem tud tízhónapos tanítású iskolává lenni. Hat hónap alatt, csökkentett készütséggel, gyengébb szellemi adottságú gyermekek tehertételével vajjon fog annyit nyújtani a nyolcosztályos elemi iskola, mint a polgári, meg a gimnázium alsó négy osztálya? Ki hiszi el ezt Seres Józsefnek?

Ha Seres József nem képes a közoktatásügyet előbbre vinni, emelni, akkor a nemzet létérdekében meg kell kérnünk, ne süllyessze azt le.

Ne vegye rossz néven a *Mezőgazdasági Népoktatás* című szaklap, hogy e helyen az ő nevét is megemlítjük. Ez évi májusi számában közli Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter úr szavait idézetben. Ezeket a szavakat akkor hallotta, 1942. április 29-én, a miniszter úr, amikor a gazdasági szaktanárok küldöttsége aggályát fejezte ki afölött, hogy a nyolcosztályos népiskolával megsemmisülnek a gazdasági népiskolák. „Téves volt azoknak az elgondolása, akik azt hitték, hogy a nyolcosztályú népiskola felállításával a *polgári iskola* és a mezőgazdasági népiskola *megszűnik*.” — „A mezőgazdasági népiskolát mintaiskolává, a polgárral egyenrangúvá akarom szervezni.”

„Mindezeket természetesen új törvénnyel kell szabályozni, mely kellő előkészítést igényel, ami nem történhetik meg máról-holnapra.”

Matzkó Gyula.

KÜLFÖLDI TANÍTÁSI MOZGALMAK.

((Külföldi folyóiratok nyomán))

1. A német hatosztályú Mittelschule (polgári iskola) új tanterve és utasításai. Számítan és mértan. A fiúknál az I. és II. osztályban heti 4-4, a III-IV. osztályban 5-5, az V-VI. osztályban a helyi viszonyok szükséglete szerint 4 vagy 5 óra. A leányoknál az I-IV. osztályban 4-4, az V-VI. osztályban a helyi viszonyok szükséglete szerint 3 vagy 4 óra. Összesen a fiúknál heti 26-28, a leányoknál 23-24 óra.

A tanterv elsősorban a gyakorlati célt emeli ki, meg kell tanulnia a tanulónak, hogy szerzett ismereteit a gyakorlatban célszerűen alkalmazni tudja. Hangoztatja azonban a számtantánítás formális céljait is, a helyes gondolkodásra való nevelést.

Az Utasítás szerint a számítan és mértan egy egységet alkot; az I.